

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА
ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ»

30 квітня 2025 року

Одеса

УДК 321(477)(063)

С91

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 17 від 26 червня 2025 року)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Каменчук Т.О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса 30 квітня 2025 року. Одеса ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025. 253с.

УДК 321(477)(063)

С91

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025

© Центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025

ЗМІСТ

1. Бабіна В. О. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ	7
2. Барасій В.Ю. ЕЛЕКТРОННИЙ УРЯД: ТЕХНОЛОГІЯ І ПОЛІТИКА...	13
3. Буковський С. М. МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПУБЛІЧНУ ПОЛІТИКУ	18
4. Браткевич А. О. КРОС-КУЛЬТУРНА ПАРАДИГМА В ПРОСТОРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОГО ПРАВА	21
5. Вознюк І. В., Каменчук Т. О. РОЛЬ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ	25
6. Гедікова Н. П. ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ ТА ЗАСОБИ ПРИТИДІЇ ЦЬОМУ СОЦІАЛЬНОМУ ЯВИЩУ	29
7. Голка В. Е., Панасюк О. М. ГОЛОВНІ НАПРЯМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІСЛЯ ВОЄННОЇ УКРАЇНИ	34
8. Горобець В. В. РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	38
9. Деревянкин С. Л. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ПОВОЄННИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПКІЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	41
10. Дмитрашко С. А., Казюк А. В. ПЕРЕГОВОРНІ СТРАТЕГІЇ АДМІНІСТРАЦІЇ Д. ТРАМПА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ПОСЕРЕДНИЦТВО ЧИ ВЛАСНІ АМБІЦІЇ	47
11. Дмитрашко С. А., Піскун К. С. М'ЯКА СИЛА ПІДНЕБЕСНОЇ: ЯК КИТАЙ ФОРМУЄ НОВИЙ СВІТОВИЙ ПОРЯДОК	52
12. Долженков О.Ф. ПРАВОВІ ТА ЄТНИЧНІ ДИЛЕМИ ПРОТИДІЇ ДЕЗИНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ: БАЛАНС МІЖ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТА СВОБОДОЮ СЛОВА	57
13. Калюжный Н. Г. ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРОТВОРЧОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ МІСІЇ «ТЕАТРУ ДРАМАТУРГІВ» ТА «ТЕАТРУ ВЕТЕРАНІВ»	63

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ

*Бабіна Валентина Олександрівна,
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин та права
Національного університету «Одеська політехніка»
м. Одеса*

Національна безпека є ключовою умовою існування, суверенітету та сталого розвитку будь-якої держави. Для України, яка, згідно зі статтею 1 Конституції, є соціальною державою і перебуває в епіцентрі геополітичної турбулентності та прямого воєнного протистояння, питання національної безпеки набули екзистенціального значення.

Сучасне розуміння національної безпеки України охоплює не лише традиційні воєнні аспекти, а й широкий спектр політичних, економічних, інформаційних, соціальних (включно з функціонуванням інститутів соціальної держави), екологічних та кібернетичних загроз [1, с. 5-10].

Історично Україна стикалася зі складними викликами своєї державності, проте повномасштабна агресія Російської Федерації з 2022 року стала найсерйознішим випробуванням для всіх компонентів її національної безпеки, включно зі спроможністю держави виконувати свої соціальні функції [2].

У цьому контексті варто розглянути ключові загрози, стратегічні відповіді та міжнародний контекст забезпечення національної безпеки України, приділяючи увагу ролі соціальної держави.

Центральним елементом виживання держави є воєнна безпека. Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації є головною екзистенційною загрозою воєнній безпеці України, її суверенітету та територіальній цілісності [3, ст. 1, 5].

Це включає окупацію територій, постійні ракетні обстріли, атаки на критичну інфраструктуру та втрати серед військовослужбовців і

цивільного населення. Відтак, необхідність подальшого нарощування оборонних спроможностей, модернізації Збройних Сил України (ЗСУ) за стандартами НАТО, розвитку вітчизняного оборонно-промислового комплексу (ОПК) та забезпечення сталих поставок озброєння від міжнародних партнерів залишається критично важливою [4, Розділ IV].

Не менш важливим фронтом боротьби за свідомість та стабільність є інформаційна безпека. Україна є постійною мішенню масштабних дезінформаційних кампаній, пропаганди та кібератак з боку Російської Федерації, спрямованих на підрив суспільної довіри, дестабілізацію внутрішньополітичної ситуації та дискредитацію України на міжнародній арені [5, с. 15-22]. Тому зміцнення національної системи протидії дезінформації, розвиток медіаграмотності населення, захист критичної інформаційної інфраструктури та ефективна стратегічна комунікація є пріоритетами в цій сфері [6].

Фундаментом стійкості, відновлення та виконання соціальних функцій держави виступає економічна безпека. Війна завдала колосальних збитків українській економіці: руйнування промислових об'єктів, порушення логістичних ланцюгів, втрата доступу до портів, скорочення ВВП, зростання безробіття та інфляції. Це безпосередньо позначається на здатності держави фінансувати соціальні програми та підтримувати рівень життя громадян.

Залежність від міжнародної фінансової допомоги залишається високою. Забезпечення макроекономічної стабільності, захист критичної інфраструктури (особливо енергетичної), диверсифікація економіки, боротьба з корупцією та створення сприятливого інвестиційного клімату для повоєнного відновлення є ключовими завданнями економічної безпеки, без яких неможливе ефективне функціонування соціальної держави [4, Розділ V; 7].

Стратегія національної безпеки України визначає розвиток оборонного потенціалу як основу для відсічі агресії [3]. Це включає

збільшення чисельності та боєздатності ЗСУ, впровадження сучасних систем управління та озброєння, розвиток сил територіальної оборони та руху опору.

Важливим стратегічним напрямом є адаптація та розвиток ОПК, спрямовані на максимальне забезпечення потреб ЗСУ в озброєнні та військовій техніці, в тому числі через міжнародну кооперацію та трансфер технологій.

Стратегічним курсом на забезпечення довгострокової безпеки та утвердження європейських соціальних стандартів є євроатлантична інтеграція. Закріплений у Конституції України курс на членство в Європейському Союзі та НАТО розглядається як ключова гарантія національної безпеки, суверенітету й територіальної цілісності в довгостроковій перспективі, а також як шлях до імплементації високих соціальних стандартів, притаманних європейським соціальним державам. Здобуття статусу кандидата на вступ до ЄС та активне співробітництво з НАТО, включно з адаптацією законодавства (у тому числі в соціальній сфері), реформуванням сектору безпеки і оборони та досягненням оперативної сумісності з силами Альянсу, є важливими кроками на цьому шляху [4, Розділ X; 8].

Критично важливими елементами національної безпеки залишаються міжнародне співробітництво та дипломатія, спрямовані на посилення підтримки України та ізоляцію агресора. Активна дипломатична робота на всіх рівнях, включно з міжнародними організаціями (ООН, ОБСЄ, Рада Європи), має на меті притягнення РФ до відповідальності за злочини агресії та воєнні злочини, а також реалізацію української Формули миру.

Основою опору агресору є внутрішньополітична стабільність, верховенство права та суспільна стійкість через зміцнення соціальної держави. Забезпечення єдності українського суспільства, ефективне функціонування державних інститутів, боротьба з корупцією (яка підриває

обороздатність, довіру партнерів та ресурси для соціальних потреб) і захист прав людини є невіддільними складовими національної безпеки.

Ключову роль у забезпеченні суспільної стійкості відіграє ефективне функціонування та адаптація інститутів соціальної держави. Це включає надійну систему соціального захисту для найбільш вразливих верств населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб (ВПО), ветеранів війни та їхніх сімей, осіб з інвалідністю, постраждалих від війни.

Також сюди належить і гарантований доступ до базових соціальних послуг: охорони здоров'я (з урахуванням величезного навантаження на систему через війну), освіти (в тому числі в умовах дистанційного навчання та руйнування інфраструктури), а також розвиток системи цивільного захисту, психологічної реабілітації та соціальної реінтеграції.

Спроможність держави виконувати свої соціальні зобов'язання в умовах війни та дефіциту ресурсів є фактором запобігання гуманітарній катастрофі та підтримки морального духу нації.

Головною метою залишається досягнення справедливого миру та відновлення територіальної цілісності. Завершення війни на умовах, що забезпечують суверенітет і територіальну цілісність України в міжнародно визнаних кордонах, є першочерговим завданням.

Це вимагає як успіхів на полі бою, так і потужної міжнародної підтримки. Розробка механізмів запобігання майбутній агресії, включно з можливими міжнародними гарантіями безпеки до вступу в НАТО, залишається актуальним питанням [4, Розділ X].

Комплексним викликом національній безпеці є повоєнне відновлення та модернізація країни, включно з побудовою стійкої соціальної держави. Масштабне відновлення зруйнованої інфраструктури, економіки та соціальної сфери потребуватиме значних ресурсів, прозорого управління та міжнародних інвестицій.

Успішне відновлення безпосередньо пов'язане зі зміцненням безпеки та довіри інвесторів. Особлива увага має бути приділена відновленню та

модернізації системи соціального забезпечення, охорони здоров'я та освіти, щоб Україна могла повноцінно реалізувати принципи соціальної держави, закладені в її Конституції.

Це включає створення інклюзивної та справедливої системи підтримки ветеранів, розв'язання демографічних проблем, спричинених війною, та відновлення людського капіталу через освітні й соціальні програми, а також забезпечення гідного рівня життя для всіх громадян і скорочення соціальної нерівності, що загострилася внаслідок війни.

Крім того, Україна повинна адаптуватися до мінливого глобального безпекового середовища. Необхідно враховувати глобальні тенденції, такі як зростання геополітичної конкуренції, поява нових військових технологій (включно зі штучним інтелектом у військовій справі, безпілотними системами), кліматичні зміни та їхній вплив на безпеку й соціальну сферу. Гнучкість, інноваційність та здатність до швидкої адаптації системи національної безпеки, включно з її соціальним компонентом, до нових викликів будуть визначальними факторами її ефективності.

Відтак, національна безпека України в умовах повномасштабної агресії та складних геополітичних реалій вимагає комплексного, системного та проактивного підходу.

Успішне протистояння наявним та майбутнім загрозам можливе лише за умови консолідації зусиль усього українського суспільства, ефективного державного управління, подальшого зміцнення обороноздатності, послідовної євроатлантичної інтеграції та широкої міжнародної підтримки.

Відновлення та зміцнення України як суверенної, демократичної і, що вкрай важливо, соціальної держави, здатної забезпечити захист та добробут своїх громадян, є невіддільною частиною цієї мети.

Досвід України в боротьбі за свою незалежність і безпеку, включно із зусиллями зі збереження та розвитку соціальних функцій держави в

екстремальних умовах, вже став важливим фактором трансформації європейської та глобальної архітектури безпеки й матиме довгострокові наслідки для міжнародного порядку.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241.
2. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 496 с.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
4. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України (схвалена Указом Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016, зі змінами, внесеними Указом Президента від 16.05.2023 № 281/2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281/2023#Text>
5. Горбулін В.П., Власюк О.С., Кононенко С.В. Російська агресія проти України: стратегія «керованого хаосу» в дії. Національна безпека і оборона. 2022. № 1-2 (187-188). С. 15–22.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року "Про Стратегію інформаційної безпеки": Указ Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41005>
7. National Recovery Council. Ukraine's National Recovery Plan. URL: <https://www.urc2022.com/urc2022-recovery-plan>
8. NATO. Ukraine-NATO relations. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm

9. *Про правовий статус внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 45. Ст. 3017.*

ЕЛЕКТРОННИЙ УРЯД: ТЕХНОЛОГІЯ І ПОЛІТИКА

*Барасій Віта Юріївна,
аспірантка кафедри політичних теорій
Факультету психології, політології та соціології
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса*

На даному етапі глобального політичного розвитку, коли технології досягли небаченого раніше рівня, що забезпечує інтеграцію аудіовізуальних та текстових систем, інтерактивність та інклюзивність, виникають нові виклики для політики та урядування. Е-уряд, безумовно, сприяє модернізації системи публічного управління.

Вже доводилось відзначати, що «Модернізація, як процес удосконалення та підвищення ефективності соціальної, політичної та економічної взаємодії між інститутами (включно із міжінституційною взаємодією) та індивідами, залишається актуальним завданням для України. Українське суспільство потребує політичної модернізації у буквальному розумінні – як «осучаснення» політичної системи, приведення її у відповідність до наявних у демократичних країнах європейської та євроатлантичної спільнот норм, процедур та стандартів» [1].

Створення та динамічний розвиток штучного інтелекту знаменує той час, коли технологія може справді стати конкурентом політики. Так само, як нові медіа успішно замінили традиційні засоби масової інформації та посіли їх місце у процесі формування громадської думки, технології